



Seitsemisen kansallispuiston (Natura FI0311002) linnuston linjalaskennat 2018

Hydrologia-LIFE (LIFE16NAT/FI/000583)

Hannu Sillanpää

JOHDANTO JA MENETELMÄT

Kartoitusten tavoite ja tarkoitus

Tämä linnustoselvitys on tehty osana Hydrologia-LIFE -hanketta. Seitsemisen kansallispuistossa (Natura 2000 -alue FI0311002) tehtiin kolme linnuston linjalaskentaa pesimäaikaisen linnuston laji- ja tiheysmäärän selvittämiseksi.

Raportissa esitetään 4.-5.6. ja 20.6.2018 tehtyjen laskentojen tulokset. Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE-rahoituksen tuella Hydrologia-LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Seitsemisen Natura 2000 -alueen ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kartoituskohteet ja -menetelmät

Seitseminen edustaa vedenjakajaseudun havumetsäluontoa. Harjut halkovat puistoa pohjoisesta etelään, ja niiden väliin jää laajoja suo- ja metsäalueita. Seitsemisen alueella sijaitsee useita lampia ja pienehköjä järviä. Metsissä on useita kehitysvaiheita. Suot ovat Sisä-Suomen keidassoita. Metsien, soiden ja järvien muodostama pienipiirteinen maisemamosaiikki tekee Seitsemisestä hyvin monimuotoisen alueen. Seitseminen on laajan kokonaisuutensa vuoksi erittäin merkittävä alue.

Linjalaskennat tehtiin 4.-5.6. ja 20.6.2018. Linjalaskentakilometrejä kolmelle linjalle kertyi yhteensä 15,1. Linjalaskenta on tieteellinen lintujen runsauden arviointimenetelmä. Linjalaskennoilla tutkitaan lintulajien tiheyksiä, parimääriä sekä pitkäaikaisia ja vuosittaisia kannanmuutoksia. Havainnot erotellaan pää- ja apusaralle sen mukaan, onko lintu alle vai yli 25 metrin etäisyydellä kulkulinjasta. Linjalaskennat suoritettiin heti auringonnousun jälkeen, jolloin lintujen lauluaktiivisuus on korkeimmillaan. Yhteen laskentakilometriin kuluva aika vaihtelee linnuston tiheyden sekä maaston vaikeakulkuisuuden mukaan noin 30-60 minuutin välillä. Laskentalinjat pyrittiin sijoittelemaan siten, että ne kattavat mahdollisimman hyvin erilaiset elinympäristöt samassa suhteessa kuin niitä selvitysalueella esiintyy. Linjalaskentareitit pyrittiin sijoittelemaan myös siten, että ne osuisivat ainakin osittain sellaisille alueille, joita Hydrologia LIFE -hankkeessa on tarkoitus hoitaa tai ennallistaa. Linjojen sijaintipaikat on esitetty kuvassa 1. Linjalaskennoista vastasi Metsähallituksen luontopalvelujen luontokartoittaja Hannu Sillanpää.



Kuva 1. Seitsemen kolmen laskentareitin sijainti, pituus yhteensä 15,1 km.

TULOKSET

Lajihavainnot

Seitsemisen kansallispuiston linjalaskennoissa havaittiin yhteensä 40 lintulajia. Kanalinnuista laskennoissa havaittiin pyy ja metso. Kahlaajista havaittiin ainoastaan metsäviklo, mutta laskentareitit eivät sijoittuneet juurikaan puuttomille tai vähäpuustoisille soille joissa kahlaajia olisi tavattu todennäköisesti enemmän. Merkittävimpänä lajistona linjalaskentojen perusteella voidaan pitää ainakin palokärkeä, pohjantikkaa, lapinuunilintua, pikkusieppoa ja töyhtötiäistä (taulukko 1).

Seitsemisen Natura 2000 -alueella esiintyy linjalaskentojen perusteella melko edustava metsälintulajisto etenkin siihen nähden, että laskentareittejä oli vain kolme ja ne sijaitsivat samassa osassa kansallispuistoa. Edellä mainitut ovat hyviä vanhan metsän tunnuslajeja.

Taulukko 1. Kartoituskohteen merkittävimmät lajihavainnot.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanal.lk	Muu status	Runsas	
<i>Hirundo rustica</i>	haarapääsky	NT		0,2 pr/km ²	
<i>Parus cristatus</i>	töyhtötiainen	VU		3,0 pr/km ²	
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	punatulkku	VU		0,5 pr/km ²	
<i>Picoides tridactylus</i>	pohjantikka			0,4 pr/km ²	
<i>Dryocopus martius</i>	palokärki			0,1 pr/km ²	
<i>Tetrao urogallus</i>	metso			2,1 pr/km ²	
<i>Phylloscopus borealis</i>	lapinuunilintu			0,1 pr/km ²	
<i>Ficedula parva</i>	pikkusieppo			1,2 pr/km ²	
<i>Periparus ater</i>	kuusitiainen			0,5 pr/km ²	

HOITO YM. SUOSITUKSET

Linjalaskentojen perusteella merkittävimmät lintulajit ovat lähes poikkeuksetta metsäelinympäristön lajeja. Haarapääskyn osalta kyse ei välttämättä ole selvitysalueella pesivästä lajista - mahdollisesti kiertelevä tai alueen ulkopuolella oleva lintu osui laskentalinjalle. Myös lapinuunilinnun kohdalla lajin pesimisestä alueella ei ole varmuutta, sillä kyseessä saattoi hyvinkin olla läpimuuttomatkalla oleva yksilö. Linjalaskentojen perusteella huomionarvoisimmat lajit ovat varttuneiden ja vanhojen havumetsien lajeja, jotka hyötyvät metsien luonnontilaisuudesta ja yhtenäisistä iäkkäistä metsäalueista.

Laskentojen perusteella merkittävimpien lajien säilymistä selvitysalueella ei uhanne juuri mikään. Metsien käsittelyllä ja metsärakenteen muutoksilla kansallispuiston ulkopuolella voi sen sijaan olla selvitysalueelle ulottuvia vaikutuksia. Yleisesti ottaen entisten korprien ja rämeiden palauttaminen ennalleen lähemmäs luonnontilaa vaikuttavat positiivisesti soiden ja kangasmaiden vaihtumisvyöhykkeiden lajistoon, vaikka linjalaskennoissa ei varsinaisesti näiden elinympäristöjen lajistoa havaittukaan. Laskennoissa havaittu lintulajisto ei estä ennallistamistoimia, vaan vanhojen suo-ojien tukkimisen, märkyyden palauttamisen ja rämepuuston poisto aiempien ojitusten vuoksi kuivahtaneilta alueilta sen sijaan parantaisi lintujen elinympäristöä.

Hoitotoimia toteutettaessa on syytä ottaa huomioon se, että mitään ennallistamistoimia ei tehdä lintujen pesimäaikana.

Tehtyjen linjalaskentojen perusteella on vaikea osoittaa tiettyjä tarkkoja paikkoja, joita hoito- ja ennallistamistoimin voisi muuttaa linnustolle paremmaksi. Yleisesti ottaen sellaiset ojitettut paikat avosoiden reunoilla, jotka ennallistamiskeinoin olisi palautettavissa lähemmäs luonnontilaa (vesitalouden palauttaminen, avoimuuden lisääminen puita poistamalla), olisi perusteltua myös linnuston kannalta toteuttaa. Myös yksittäiset suon reunaosat suon ja sitä ympäröivän kangasmaan rajalla olisi perusteltua ennallistaa.

Hoito- ja ennallistamistoimet olisi hyvä saada tehdyksi lähivuosien aikana, sillä yleisesti ottaen suolinnustomme tila heikkenee jatkuvasti ja se johtunee huomattavalta osin elinympäristömuutoksista pesimäalueilla.